

SPEIALENHETEN FOR POLITISAKER

STATISTIKK

2007

Innholdsfortegnelse

I.	<i>Kommentarer til statistikken</i>	2
I.1	<i>Opprettelse, organisering og utviklingen av Spesialenheten 2005 – 2008</i>	2
I.2	<i>Saksbehandlingen ved enheten – saksbehandling i to nivåer</i>	2
I.3	<i>Statistikkføring</i>	3
I.4	<i>Saksbehandlingstid</i>	3
I.5	<i>Antall behandlede saker/anmeldelser</i>	3
I.6	<i>Andelen saker henlagt uten etterforskning</i>	3
I.7	<i>Andelen positive påtaleavgjørelser</i>	4
II.	<i>Mottatte saker/ anmeldelser 2007</i>	5
II.1	<i>Mottatte saker/ anmeldelser fordelt pr. etterforskningsavdeling</i>	5
II.2	<i>Antall anmeldelser - fordelt etter politidistrikt</i>	6
II.3	<i>Antall saker - fordelt etter forholdets art</i>	7
III.	<i>Påtaleavgjorte saker - 2007</i>	7
III.1	<i>Antall påtaleavgjorte saker – 2007</i>	7
III.2	<i>Hvem er anmelder i påtaleavgjorte saker 2007</i>	8
III.3	<i>Hvem er anmeldt i påtaleavgjorte saker 2007</i>	8
III.4	<i>Metodebruk i påtaleavgjorte saker 2007</i>	9
III.5	<i>Avgjørelseskoder - påtaleavgjorte anmeldelser 2007</i>	10
III.6	<i>Oversendelse til politimestere for administrativ vurdering</i>	10
III.7	<i>Positivt påtaleavgjorte anmeldelser 2007</i>	11
III.8	<i>Positivt påtaleavgjorte anmeldelser – gruppert på straffebestemmelser</i>	11
III.9	<i>Saksbehandlingstid i påtaleavgjorte saker 2007</i>	12
V.	<i>Antallet klager til Riksadvokaten</i>	13
IV.	<i>Oppsummering</i>	13

I. Kommentarer til statistikken

I.1 Opprettelse, organisering og utviklingen av Spesialenheten 2005 – 2008

Spesialenheten for politisaker ble opprettet med virkning fra 1. januar 2005 og erstattet da den tidligere ordningen med De særskilte etterforskningsorganene (SEFO).

Det kan i dag slås fast at enheten ved oppstart ikke var godt nok forberedt og rustet i forhold til oppgavene. Arbeidsutfordringen har både i omfang og innhold vist seg å være krevende.

Ledelsen i Spesialenheten har allerede fra første driftsår arbeidet for at enheten skal ha en organisering og dimensjonering som er bedre tilpasset oppgaven og de målsettinger som er satt for arbeidet. I dette arbeidet har en hele tiden hatt et godt og kreativt samarbeid med Justisdepartementet og Riksadvokaten. Bevilgningen til Spesialenheten har vært styrket både ved Stortingets budsjettbehandling for 2007 og for 2008. Dette har blant annet gjort det mulig å gjennomføre organisasjonsendringer fra 1. januar 2008 samtidig som antallet fast ansatte i enheten har økt. Endringen vil føre til styrkede fagmiljøer og bedre framdrift i saksbehandlingen.

Enheten er fra 1. januar 2008 organisert med tre etterforskningsavdelinger;

- * Etterforskningsavdeling Øst-Norge (lokalisert på Hamar og i Oslo)
- * Etterforskningsavdeling Vest-Norge (lokalisert i Bergen)
- * Etterforskningsavdeling Midt-Norge og Nord-Norge (lokalisert i Trondheim)

Sjefen for Spesialenheten, som har det overordnede administrative ansvaret for virksomheten og treffer påtaleavgjørelse i alle saker, er lokalisert på Hamar.

Spesialenheten har pr. 1. februar 2008 4 fast ansatte i Trondheim, 3 i Bergen, 3 i Oslo og 15 på Hamar, dvs. til sammen 25 personer. Mange av medarbeiderne har startet i sine stillinger ultimo 2007 og primo 2008. Ytterligere 2 ansatte tiltrer 1. kvartal 2008, en jurist i Bergen og en etterforsker i Oslo. Det kan til sammenligning nevnes at antallet fast ansatte pr. 1. januar 2005 var 6 og pr. 1. januar 2006 15.

I saksbehandlingen ved Spesialenheten deltar på oppdragsbasis også personer som har verv i enheten. Spesialenheten har rundt om i landet i dag 22 personer som er oppnevnt på verv, hvorav 21 er advokater og en er psykolog. Leder av etterforskningsavdeling Vest-Norge og leder av etterforskningsavdeling Midt-Norge og Nord-Norge er også advokater på verv.

I.2 Saksbehandlingen ved enheten – saksbehandling i to nivåer

Det er i forarbeidene til opprettelsen av Spesialenheten forutsatt at saksbehandlingen i enheten skal skje i to nivåer og at Sjefen for Spesialenheten ikke skal delta i eller gi detaljerte føringer for etterforskningsavdelingenes arbeid. Når en sak anses tilstrekkelig opplyst, avgir etterforskningsavdelingene en skriftlig innstilling/ forslag til Sjefen. Innstillingene skrives av en fast ansatt jurist eller av en av advokatene på verv.

Alle innstillinger og vedtak i Spesialenheten begrunnes. Den alminnelige påtalemyndighet, politiet og statsadvokatene, har ikke en slik praksis. Å skrive begrunnelser er selvsagt ressurskrevende, men er vurdert å gi verdifull informasjon til både anmeldere og anmeldte. Spesialenhetens begrunnelser vil i noen tilfelle også kunne være en rettesnor for politiet på områder hvor det kan være behov for å korrigere rutiner/praksis. I en del vedtak kritiserer

Spesialenheten tjenestehandlinger i politiet eller påtalemyndigheten selv om det ikke konkluderes med straffansvar.

Riksadvokaten er faglig overordnet Spesialenheten og kan gi pålegg om iverksetting, gjennomføring og stansing av etterforskning. Riksadvokaten behandler også klager over vedtak truffet av Sjefen for Spesialenheten, jf straffeprosessloven § 59a.

I.3 Statistikkføring

Spesialenheten har først fra 1. januar 2008 tatt i bruk et elektronisk verktøy for straffesaksbehandlingen. Statistikk for 2007 er som for foregående år utarbeidet ved manuelle rutiner. Vi er klar over at media, politiet og andre ønsker at vår statistikk ga svar på flere spørsmål. I sammenheng med innføring av elektronisk verktøy for straffesaksbehandlingen er en i gang med å utvikle et tilpasset statistikkverktøy for enheten. Dette arbeidet vil pågå i 2008.

I.4 Saksbehandlingstid

Spesialenheten har for saker som er avgjort i 2007 en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 202 dager. Omregnet i måneder (30,5 dager) er dette **6,6 måneder**. Det på forhånd fastsatte målet for 2007 var 5 måneder. Saksbehandlingstiden er åpenbart for lang, særlig i de sakene som ikke krever at det gjennomføres undersøkelser/etterforskningstiltak av noe omfang. Det er også beklagelig at saksbehandlingstiden i noen enkeltsaker på grunn av særegne forhold har blitt uforholdmessig lang, helt opp mot 2 år. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2007 er allikevel et betydelig skritt i riktig retning sett i forhold til 2006, da gjennomsnittlig behandlingstid var 296 dager.

Slik Spesialenheten selv bedømmer situasjonen ved inngangen til 2008 ligger det til rette for at saksbehandlingstiden skal bli vesentlig kortere i 2008 enn i 2007. Dette skyldes økt bemanning, endret organisering og forbedrede rutiner.

I.5 Antall behandlede saker/anmeldelser

Spesialenheten har i 2007 registrert 978 nye anmeldelser. I samme periode er det avgjort 1373 anmeldelser (846 saker^{*)}). Selv om behovet for å bruke ressurser i en sak vil variere meget, indikerer en sammenstilling av de to tallene at organisasjonen i dag er utviklet til et nivå som gjør at en er i stand til å takle en påregnelig saksmengde.

I.6 Andelen saker henlagt uten etterforskning

Spesialenheten har blitt kritisert for at mange saker henlegges uten at det iverksettes etterforskning. Dette er kritikk Spesialenheten tar på alvor.

Formålet med en etterforskning er å skaffe til veie de nødvendige opplysninger for avgjørelse av spørsmålet om tiltale, og tjene som forberedelse for sakens behandling ved retten.

^{*)} Årsaken til at Spesialenheten flere steder i statistikken opererer med både antall saker og antall anmeldelser (en sak kan inneholde flere anmeldelser) er for å best mulig kunne sammenligne årets statistikk med statistikk for 2005, hvor det kun ble ført statistikk over antall saker.

Spørsmålet om det skal iverksettes etterforskning eller ikke er av utpreget skjønnsmessig karakter. I vurderingen legges blant annet vekt på momenter som sannsynlighet og saklighet. Spesialenheten har en praksis som innebærer at terskelen for å iverksette etterforskning er satt relativt lavt. Allikevel vurderes mange anmeldelser å ha et innhold som gjør at det ikke er rimelig grunn til å iverksette etterforskning. Årsakene til dette er flere. Anmelder har for eksempel ikke kunnskap om politiets lovlige fullmakter og pretenderer at en handling er straffbar selv om den etter lovgivningen er fullt ut lovlig. Spesialenheten mottar også en del anmeldelser hvor anmelder åpenbart har som motiv å hindre politiets arbeid i en pågående etterforskning. En del anmeldelser er også klart usakelige eller helt uten begrunnelse.

Det går av statistikken for 2007 fram at 51 % av anmeldelsene som er behandlet i 2008 er henlagt fordi det ikke er rimelig grunn til å iverksette etterforskning. At en anmeldelse avgjøres på denne måten betyr ikke at saken ikke er grundig vurdert. I flertallet av sakene er det innhentet og gjennomgått dokumenter fra anmelders straffesak i politiet ("speilsaken"). I mange saker har en i tillegg til å gjennomgå anmeldelsen opptatt en utdypende forklaring fra anmelderen. Også i saker hvor det ikke iverksettes etterforskning skrives et begrunnet vedtak. En betydelig andel av klagen som behandles av Riksadvokaten gjelder spørsmålet om Spesialenheten burde ha iverksatt etterforskning.

Det faller utenfor Spesialenhetens ansvarsområde å behandle henvendelser om kritikkverdige forhold utført i politi og lensmannsetaten. Spesialenhetens oppgave er i utgangspunktet begrenset til å ta stilling til spørsmålet om det er begått en straffbar handling eller ikke. Klager over kritikkverdige handlinger i politiet behandles i første instans av politimestrene. Det vises her til Instruks for behandling av henvendelser om kritikkverdige forhold utført i tjeneste i politi- og lensmannsetaten. Instruksen er av 21.11.2005 og er fastsatt av Justisdepartementet i medhold av politiloven § 29.

I.7 Andelen positive påtaleavgjørelser

Av 1373 behandlede anmeldelser ledet 84 anmeldelser (6 %) til positiv påtaleavgjørelse (forelegg, siktelse, tiltalebeslutning eller påtaleunntatelse). 34 personer/ foretak ble ilagt forelegg, siktet, tiltalt eller gitt påtaleunntatelse i 2007.

Andelen positive påtaleavgjørelser vil variere noe fra år til år. Spesialenheten behandlet i 2006 844 anmeldelser og andelen anmeldelser som førte til positiv påtaleavgjørelse var da 8 %. Om andelen positive påtaleavgjørelser beregnes i forhold til antall saker^{*)} var den i 2006 8 % og i 2007 10 %.

Kritikere av Spesialenheten har påpekt at andelen positive påtaleavgjørelser er lav. Spesialenhetens oppgave er å etterforske og påtaleavgjøre saker i samsvar med de rammer som følger av lovgivning og rettspraksis. Politiet har gjennom lovgivningen vide fullmakter og lovgiver har på flere områder satt en relativt høy terskel for å kunne konkludere med straffansvar. Det er også gjennom rettspraksis slått fast at politiet skal levnes en relativt romslig ramme når man i ettertid skal vurdere spørsmålet om straff i sammenheng med den lovlige tjenesteutførelsen. Det legges blant annet vekt på at politiet ofte har plikt til å gripe inn i uoversiktlige og vanskelige situasjoner.

^{*)} Årsaken til at Spesialenheten flere steder i statistikken opererer med både antall saker og antall anmeldelser (en sak kan inneholde flere anmeldelser) er for å best mulig kunne sammenligne årets statistikk med statistikk for 2005, hvor det kun ble ført statistikk over antall saker.

Det vil for Spesialenheten være galt å ha som mål å reagere med straff i flere saker. Hver sak må vurderes for seg og i samsvar med prinsippene for god forvaltnings- og påtalepraksis. Det innebærer blant annet at rimelig tvil om faktiske forhold av betydning for straffbarheten, skal komme den mistenkte til gode. Tiltale skal ikke tas ut med mindre man er overbevist om straffeskyld, og er av den formening at denne vil kunne bevises for domstolen.

Spesialenheten har i perioden fra 2005 til 2007 ført til sammen 28 saker for tingretten. 9 av dommene i tingretten er dom på (helt eller delvis) frifinnelse. 3 av dommene i tingretten har vært avsagt med dissens.

I samme periode har Spesialenheten ført til sammen 7 saker for lagmannsretten. 5 av dommene i lagmannsretten er dom på (helt eller delvis) frifinnelse og 5 av dommene har vært avsagt med dissens. Videre har 5 saker i samme periode vært anket inn for Høyesterett. I 3 av sakene har Høyesterett opphevet lagmannsrettens dom. I 1 av sakene har Høyesterett omgjort straffeutmålingen. I 1 sak har Høyesterett avvist anken fra domfelte.

Utfallet av behandlingen av Spesialenhetens saker ved domstolene viser at sakene ofte medfører vanskelige avveininger.

Spesialenheten har lite konkret tallmateriale å vise til vedrørende andel positive påtaleavgjørelser og frifinnelser for sammenlignbare ordninger i andre land. Gjennom de kontakter en har hatt med representanter for ordninger både i og utenfor Norden sitter en imidlertid med et inntrykk av at en liten andel positive påtaleavgjørelser og en andel frifinnelser i domstolene er en felles erfaring. Spesialenheten har tatt initiativ til å framskaffe sammenlignbar statistikk for andre lands ordninger.

II. Mottatte saker/ anmeldelser 2007

II.1 Mottatte saker/ anmeldelser fordelt pr. etterforskningsavdeling

Tabellen viser mottatte saker/ anmeldelser fordelt pr. etterforskningsavdeling.

<i>Etterforsknings- avdeling</i>	<i>Antall anmeldelser mottatt i 2007</i>	<i>Antall saker^{*)} mottatt i 2007</i>	<i>%</i>	<i>Antall saker^{*)} mottatt i 2006</i>	<i>%</i>	<i>Antall saker^{*)} mottatt i 2005^{**)}</i>	<i>%</i>
<i>Sør</i>	<i>127</i>	<i>109</i>	<i>13</i>	<i>106</i>	<i>15</i>	<i>135</i>	<i>17</i>
<i>Midt</i>	<i>131</i>	<i>95</i>	<i>13</i>	<i>94</i>	<i>13</i>	<i>115</i>	<i>14</i>
<i>Øst</i>	<i>481</i>	<i>385</i>	<i>49</i>	<i>311</i>	<i>44</i>	<i>386</i>	<i>48</i>
<i>Vest</i>	<i>108</i>	<i>97</i>	<i>11</i>	<i>99</i>	<i>14</i>	<i>91</i>	<i>11</i>
<i>Nord</i>	<i>131</i>	<i>101</i>	<i>13</i>	<i>93</i>	<i>13</i>	<i>80</i>	<i>10</i>
<i>Totalt</i>	<i>978</i>	<i>787</i>		<i>703</i>		<i>807</i>	

Spesialenheten har i 2007 mottatt 787 saker^{*)}. Dette er registrert som 978 anmeldelser.

^{*)} Årsaken til at Spesialenheten flere steder i statistikken opererer med både antall saker og antall anmeldelser (en sak kan inneholde flere anmeldelser) er for å best mulig kunne sammenligne årets statistikk med statistikk for 2005, hvor det kun ble ført statistikk over antall saker.

^{**)} Inkluderer 114 ubehandlede saker overtatt fra tidligere SEFO

II.2 Antall anmeldelser - fordelt etter politidistrikt

Tabellen viser antall mottatte anmeldelser fordelt pr. politidistrikt.

Sortert etter politidistrikt	Antall anmeldelser mottatt i 2007	Antall anmeldelser mottatt i 2006	Antall saker ^{*)} mottatt i 2005 ^{**)}
Østfold	30	23	20
Follo	17	24	21
Oslo	131	133	165
Romerike	31	47	26
Hedmark	25	17	20
Vestoppland	14	12	11
Asker/Bærum	23	28	17
Søndre Buskerud	36	27	23
Nordre Buskerud	16	14	12
Vestfold	54	23	31
Telemark	37	16	24
Gudbrandsdal	5	2	3
Særorgan	37	19	10
Høyere påtalemyndighet	14	2	3
Annet	11	0	0
Totalt - etterforskningsavdeling Øst	481	387	386
Agder	46	46	36
Rogaland	69	96	77
Haugaland og Sunnhordland	12	16	22
Totalt - etterforskningsavdeling Sør	127	158	135
Hordaland	84	101	83
Sogn og Fjordane	17	16	7
Haugaland og Sunnhordland V	7	6	3
Totalt - etterforskningsavdeling Vest	108	121	135
Sunnmøre	20	25	16
Nordmøre og Romsdal	23	14	16
Sør-Trøndelag	65	59	60
Nord-Trøndelag	22	22	22
Totalt - etterforskningsavdeling Midt	131	120	114
Helgeland	30	21	15
Salten	18	29	17
Midtre Hålogaland	27	18	13
Troms	46	31	21
Vestfinnmark	6	14	11
Østfinnmark	3	5	2
Totalt - etterforskningsavdeling Nord	131	118	79
Totalt - alle politidistrikt	978	904	807

*) Årsaken til at Spesialenheten flere steder i statistikken opererer med både antall saker og antall anmeldelser (en sak kan inneholde flere anmeldelser) er for å best mulig kunne sammenligne årets statistikk med statistikk for 2005, hvor det kun ble ført statistikk over antall saker.

***) Inkluderer 114 ubehandlede saker overtatt fra tidligere SEFO

II.3 Antall saker - fordelt etter forholdets art

Tabellen nedenfor viser antallet mottatte saker i 2007 (saksmengde) fordelt på type sak ved registrering. Kodingen er basert på anmelders framstilling av forholdet og hva slags straffbar handling han/hun hevder skal ha funnet sted. En sak anses som mottatt når den er registrert ved administrasjonsheten på Hamar.

<i>Forholdets art:</i>	<i>Antall saker^{*)} mottatt i 2007</i>	<i>%</i>	<i>Antall saker^{*)} mottatt i 2006</i>	<i>%</i>	<i>Antall saker^{*)} mottatt i 2005^{**)}</i>	<i>%</i>
Trafikk diverse	27	3	35	5	36	4
Bilforfølgelser	14	2	19	3	39	5
Ulovlig maktbruk	111	14	150	21	177	22
Bruk av våpen	18	2	12	2	13	2
Vinning	31	4	31	4	29	3
Dokumentfalsk/ falske anmeldelser	58	7	34	5	21	3
Brudd på taushetsplikt	69	9	43	6	55	7
Brann i celle	0	0	0	0	2	0
Seksuelle overgrep	2	0	7	1	9	1
Ulovlig beslag, pågripelse, ransaking	56	7	58	8	57	7
Grov uforstand i tjenesten	99	13	92	13	209	26
Annet (herunder vedtak /beslutning)	300	38	222	32	159	20
Dødsfall i arrest	2	0	0	0	1	0
Totalt	787		703		807	

Av 787 registrerte saker i 2007 er 286 (36 %) av sakene inngitt fra fornærmet direkte til Spesialenheten. 99 (13 %) saker er inngitt fra fornærmet via advokat. 402 (51 %) av sakene er innkommet fra politidistriktene/ statsadvokatene.

III. Påtaleavgjorte saker - 2007

III.1 Antall påtaleavgjorte saker – 2007

Oversikten viser antallet påtaleavgjorte saker^{*)} i 2007 totalt og fordelt pr. etterforskningsavdeling.

<i>Etterforskningsavdeling</i>	<i>Antall saker^{*)} i 2007</i>	<i>%</i>	<i>Antall saker^{*)} i 2006</i>	<i>%</i>	<i>Antall saker^{*)} i 2005^{**)}</i>	<i>%</i>
Øst	375	44	267	43	86	43
Sør	182	22	94	15	23	11
Vest	83	10	104	17	40	19
Midt	130	15	69	11	27	13
Nord	76	9	87	14	29	14
Totalt	846		621		205	

116 av de påtaleavgjorte sakene i 2007 er mottatt i 2005, 526 saker er mottatt i 2006. De resterende 204 sakene er mottatt i 2007.

*) Årsaken til at Spesialenheten flere steder i statistikken opererer med både antall saker og antall anmeldelser (en sak kan inneholde flere anmeldelser) er for å best mulig kunne sammenligne årets statistikk med statistikk for 2005, hvor det kun ble ført statistikk over antall saker.

***) Inkluderer 114 ubehandlede saker overtatt fra tidligere SEFO

III.2 Hvem er anmelder i påtaleavgjorte saker 2007

Oversikten viser hvem som har anmeldt et forhold eller reist spørsmål om det bør iverksettes etterforskning i saker som er påtaleavgjort i 2007.

Oversikten omfatter også saker hvor etterforskning er iverksatt i henhold til påtaleinstruksen § 34-6 annet ledd, såkalte ”undersøkelsessaker”. I avgjorte undersøkelsessaker er politidistriktet oppført som melder. Blant påtaleavgjorte saker i 2007 er det 31 saker hvor Spesialenheten uten forutgående anmeldelse fra fornærmet eller rapport fra politidistriktet har funnet grunn til å iverksette etterforskning

<i>Hvem</i>	<i>Antall saker^{*)} i 2007</i>	<i>%</i>	<i>Antall saker^{*)} i 2006</i>	<i>%</i>	<i>Antall saker^{*)} i 2005^{**)}</i>	<i>%</i>
<i>Spesialenheten tar eget initiativ</i>	14	2	9	1	1	0
<i>Politidistriktet, jf § påtaleinstruksen 34-5 annet ledd</i>	127	15	59	9	35	17
<i>Fornærmet</i>	587	68	464	73	142	69
<i>Fornærmet v/ advokat</i>	107	12	64	10	16	8
<i>Andre</i>	28	3	37	7	11	5
<i>Totalt</i>	863		726		205	

Årsaken til at sum antall saker i denne tabellen avviker fra antall påtaleavgjorte saker (846) er at det i enkelte saker har vært flere anmeldere i samme sak. Gjennomsnittlig antall anmeldere i påtaleavgjorte saker i 2007 er 1,02 anmeldere pr. sak.

80 % av anmeldere i påtaleavgjorte saker er menn, 20 % er kvinner. Gjennomsnittsalder på anmelder er 37 år.

III.3 Hvem er anmeldt i påtaleavgjorte saker 2007

Oversikten viser stillingskategori og (delvis) embetstilknytning for personer i saker som er avgjort ved Spesialenheten i 2007. 80 % av sakene gjelder tjenestemenn/kvinner i politiet, 19 % ansatte i påtalemyndigheten og 1 % sivilt ansatte i politiet.

<i>Hvem</i>	<i>Antall anmeldte i 2007</i>	<i>%</i>	<i>Antall anmeldte i 2006</i>	<i>%</i>	<i>Antall anmeldte i 2005</i>	<i>%</i>
<i>Polititjenestemann/ - kvinne</i>	1049	80	669	80	252	83
<i>Politiadvokat</i>	133	10	69	8	37	12
<i>Statsadvokat</i>	21	2	12	1	4	1
<i>Riksadvokatembetet</i>	3	0	2	0	2	1
<i>Sivilt ansatt</i>	9	1	7	1	4	1
<i>Andre (herunder foretak og politimester)</i>	94	7	73	10	4	1
<i>Totalt</i>	1309		832		303	

Årsaken til at sum antall saker i denne tabellen avviker fra antall påtaleavgjorte saker (846) er at det kan det være flere anmeldte i en sak. Gjennomsnittlig antall anmeldte i Spesialenhetens 846 påtaleavgjorte saker i 2007 er 1,55 personer pr. sak.

*) Årsaken til at Spesialenheten flere steder i statistikken opererer med både antall saker og antall anmeldelser (en sak kan inneholde flere anmeldelser) er for å best mulig kunne sammenligne årets statistikk med statistikk for 2005, hvor det kun ble ført statistikk over antall saker.

***) Inkluderer 114 ubehandlede saker overtatt fra tidligere SEFO

III.4 Metodebruk i påtaleavgjorte saker 2007

Spesialenheten er en etterforskningsenhet med adgang til å benytte alle etterforskningsmetoder tilsvarende de politiet har adgang til, jf. straffeprosessloven. Bevisinnhenting i Spesialenhetens saker skjer først og fremst ved avhør av anmelder, vitner og mistenkte.

For flertallet av anmeldelsene som inngis til Spesialenheten er det slik at anmelder allerede er part i en straffesak hos politiet. "Speilsak" er et begrep som brukes på politiets saksdokumenter i straffesaken mot anmelder. Kopi av politiets saksdokumenter ("speilsak") er mottatt eller innhentet i 605 av de 846 påtaleavgjorte sakene.

I oversiktene nedenfor ønsker Spesialenheten å synliggjøre metodebruken i forbindelse med etterforskning av saker hvor ansatte i politi og påtalemyndighet er anmeldt/ mistenkt for å ha begått straffbar handling i tjeneste.

	2007	2006	2005
Antall avhør	1382	1147	297

Andre etterforskingsskritt / bistand;	Antall saker ^{*)} i 2007	Antall saker ^{*)} i 2006	Antall saker ^{*)} i 2005 ^{**)}
Bistand fra Kripos	27	7	2
Bistand fra Økokrim	3	0	1
Foretatt obduksjon	5	4	0
Varetektsfengsling	2	2	0
Pågrepelse	6	3	0
Gjennomført rettslig avhør	1	1	1
Rapport fra Rettsmedisinsk institutt	7	1	4
Innhentet legeuttalelse	32	19	4
Foretatt ransaking	7	4	3
Annet	67	27	2

*) Årsaken til at Spesialenheten flere steder i statistikken opererer med både antall saker og antall anmeldelser (en sak kan inneholde flere anmeldelser) er for å best mulig kunne sammenligne årets statistikk med statistikk for 2005, hvor det kun ble ført statistikk over antall saker.

***) Inkluderer 114 ubehandlede saker overtatt fra tidligere SEFO

III.5 Avgjørelseskoder - påtaleavgjorte anmeldelser 2007

<i>Avgjørelseskoder:</i>	<i>Antall anmeldelser i 2007</i>	<i>%</i>	<i>Antall anmeldelser i 2006</i>	<i>%</i>	<i>Antall anmeldelser i 2005^{**)}</i>	<i>%</i>
010 - Henl forholdet ikke straffbart	8	1	2	0	5	2
012 - Henlagt påtalebegjæring trukket	3	0	0	0	0	0
014 - Henl pga mangel på opplysn om gjerningsm.	15	1	3	0	0	0
015 - Henl pga foreldelse	22	2	24	3	2	1
017 - Henl pga mangel på bevis	10	1	5	1	0	0
022 - Henl ikke rim grunn undersøke	702	51	372	44	92	44
026 - Henl som åpenbart grunnløs	4	0	3	0	6	3
050 - Henl som intet straffbart forhold	2	0	2	0	0	0
058 - Henl pga bevisets stilling	94	7	72	9	10	5
073 - Prosessøkonomisk påtaleunnlatelse	2	0	0	0	0	0
103 - Henl intet straffbart forhold bevist	413	30	240	28	50	25
104 - Henl som åpenbart grunnløs	1	0	0	0	0	0
200 - Henl fordi foretaksstraff ikke hensiktsm.	1	0	3	0	0	0
§ 34-5 Avvisning	12	1	17	2	14	7
Positiv påtaleavgjørelse	84	6	101	12	8	4
Totalt	1373		844		208	

Tabellen ovenfor viser at andelen positivt påtaleavgjorte anmeldelser i 2007 er 6 %. Dersom en legger til grunn antall saker^{*)}, blir prosentandelen positive påtaleavgjørelser i 2007 10 %. Sammenlignbare tall for 2006 er 8 % og for 2005 4 %.

Årsaken til at sum avgjørelseskoder avviker fra antall påtaleavgjorte saker^{*)} (846) er at mange saker inneholder flere straffbare forhold, som hver blir registrert med en egen avgjørelseskode. Hver registrerte anmeldelse blir påtaleavgjort med egen avgjørelseskode. Ovenstående tabell tar derfor utgangspunkt i påtaleavgjorte anmeldelser.

III.6 Oversendelse til politimestere for administrativ vurdering

Spesialenheten har i 2007 oversendt 35 saker til politimester eller sjef for særorgan til administrativ vurdering. Dette er saker hvor det har kommet fram forhold som tilsier at saken bør vurderes administrativt.

Dette gjelder for eksempel saker hvor Spesialenheten mener at det er grunn til å vurdere disiplinær forføyning overfor enkeltpersoner eller gjennomgå rutiner/ retningslinjer.

*) Årsaken til at Spesialenheten flere steder i statistikken opererer med både antall saker og antall anmeldelser (en sak kan inneholde flere anmeldelser) er for å best mulig kunne sammenligne årets statistikk med statistikk for 2005, hvor det kun ble ført statistikk over antall saker.

***) Inkluderer 114 ubehandlede saker overtatt fra tidligere SEFO

III.7 Positivt påtaleavgjorte anmeldelser 2007

I 2007 er 84 anmeldelser avgjort med positive påtaleavgjørelser (siktelse, tiltale, forelegg eller påtaleunntatelse). De positive påtaleavgjørelsene utgjør 6 % av alle påtaleavgjørelsene. Spesialenheten har foretatt i 2007, og fordeler seg slik:

<i>Avgjørelseskoder:</i>	<i>Antall anmeldelser i 2007</i>	<i>Fordelt på</i>	<i>Antall anmeldelser i 2006</i>	<i>Fordelt på</i>
040 - Foreleggsposter	26	25 forelegg	26	22 forelegg
041 - Siktelsesposter	39	4 siktelser	8	2 siktelser
042 - Tiltalebeslutningsposter	18	4 tiltalebeslutninger	64	5 tiltalebeslutninger
043 - Påtaleunntatelsesposter	1	1 påtaleunntatelse	3	3 påtaleunntatelser
Totalt	84	34	101	32

Av de 84 positive påtaleavgjørelsene, er det verdt å merke seg at 2 tjenestemenn er registrert med til sammen 48 anmeldelser.

III.8 Positivt påtaleavgjorte anmeldelser – gruppert på straffebestemmelser

<i>Forbrytelser - overtredelse av:</i>	<i>Antall anmeldelser i 2007</i>	<i>Antall anmeldelser i 2006</i>	<i>Antall anmeldelser i 2005**)</i>
Str. § 120 - Uriktig rapport	2	2	0
Str. § 121 - Brudd på taushetsplikt	6	6	1
Str. § 124 - Misbruk av stilling	0	9	0
Str. § 182 - Dokumentfalsk	0	1	2
Str. § 186 - Forberedelse til dokumentfalsk	0	1	0
Str. § 200 - Seksuell handling	0	9	0
Str. § 162 -1.og 2.led - Erverv/oppbevaring narkotika – Grovt	4	0	0
Str. § 162 -1.ledd – Erverv/oppbevaring narkotika	9	0	0
Str. § 226 - Uaktsom frihetsberøvelse	1	1	0
Str. § 228 - Legemsfor nærmelse	0	5	0
Str. § 229 - Legemsbeskadigelse	0	1	0
Str. § 255 - Underslag	0	3	1
Str. § 256 - Grovt underslag	0	12	0
Str. § 256, jfr. § 255 - Grovt underslag (narkotika)	15	0	0
Str. § 257 - Tyveri	1	2	1
Str. § 258 - Grovt tyveri	8	0	0
Str. § 291 - Skadeverk	0	4	0
Legem.§ 31-2.ledd, jfr.§24 1.ledd,jfr 257–Bruk besittelse (narkotika)	6	0	0
Legem.§ 31- jf § 24 1.ledd	0	1	0
Utl. § 47 - Medvirkning til menneskesmugling	0	1	0
Totalt	52	58	5

**) Inkluderer 114 ubehandlede saker overtatt fra tidligere SEFO

<i>Forseelser - overtredelse av:</i>	<i>Antall anmeldelser i 2007</i>	<i>Antall anmeldelser i 2006</i>	<i>Antall anmeldelser i 2005^{**)}</i>
<i>Vegtr. § 31,1.ledd, jf § 3 - uaktsom kjøring</i>	12	12	1
<i>Vegtr. § 31,1.ledd, jf. § 21 - uskikket fører</i>	0	3	0
<i>Vegtr. § 31,1.ledd, jf. § 22 - påvirket/ beruset</i>	0	1	0
<i>Vegtr. § 31, jf. § 5, jf. 2.ledd - Skiltforskriftene</i>	1	0	0
<i>Vegtr. § 31,1.ledd, jf § 21, 1.ledd - Alm.plikter</i>	1	0	0
<i>Vegtr. § 31,1.ledd, jf § 24 - Kjøring uten gyldig førerkort</i>	1	0	0
<i>Vegtr. § 31,1.ledd, jf § 3-jf.trafikkregl. § 2 nr.4 -Utrykningskjøring mv.</i>	2	0	0
<i>Vegtr. § 22,1.ledd, jf § 31 - Promille</i>	1	0	0
<i>Str. § 324 1.ledd - Tjenesteunntatelse</i>	2	1	0
<i>Str. § 325 - Grov uforstand i tjenesten/ Utilbørlig opptreden</i>	9	25	3
<i>Str. § 326 - Forulemping av off.tj.mann</i>	0	1	0
<i>Str. § 418, første ledd nr. 3 - Uaktsom navigering</i>	1	0	0
<i>Tolloven § 63 - Erverv ulovlig vare</i>	1	0	0
<i>Alkoholoven § 10-1, første ledd. - Erverv/ oppbevaring ulovlig</i>	1	0	0
Totalt	32	43	4

III.9 Saksbehandlingstid i påtaleavgjorte saker 2007

	<i>Antall dager pr. sak i 2007</i>	<i>Antall dager pr. sak i 2006</i>	<i>Antall dager pr. sak i 2005</i>
<i>Fra mottatt sak til ferdig etterforsket med innstilling</i>	129	207	88
<i>Fra innstilling til avgjørelse</i>	73	89	55
<i>Fra mottatt sak til påtaleavgjort</i>	202	296	143

Saksbehandlingstiden for påtaleavgjorte saker i 2007 er 202 dager, målt fra mottak til påtaleavgjørelse. Dette er gjennomsnitt for alle saker, herunder saker hvor det treffes beslutning om ikke å iverksette etterforskning.

^{**)} Inkluderer 114 ubehandlede saker overtatt fra tidligere SEFO

V. Antallet klager til Riksadvokaten

Vedtak i saker som er henlagt av Spesialenhetens kan i henhold til straffeprosessloven § 59a påklages til Riksadvokaten. Det ble i 2007 mottatt 136 klager på Spesialenhetens avgjørelser som er oversendt Riksadvokaten. Det foreligger 134 vedtak fra Riksadvokaten i 2007. Antallet klager i 2007 utgjør 16,1 % av antall påtaleavgjorte saker i 2007.

Riksadvokaten har omgjort Spesialenhetens vedtak i 5 saker. I de resterende vedtakene opprettholdes Spesialenhetens avgjørelser. Riksadvokaten har i 1 sak omgjort henleggelse til forelegg og i 3 av sakene endret henleggelseskode. I en sak har Riksadvokaten beordret etterforskning.

<i>Antall</i>	<i>Spesialenhetens avgjørelseskode:</i>	<i>Riksadvokatens avgjørelseskode:</i>
1	058 - henl pga bevisets stilling	040 - Forelegg
1	022 - Henl ikke rim grunn undersøke	103 - henl intet straffbart forhold bevist
1	015 - Henl pga foreldelse	058 - henl pga bevisets stilling
1	015 - Henl pga foreldelse	103 - henl intet straffbart forhold bevist
1	022 - Henl ikke rim grunn undersøke	Beordret etterforskning

IV. Oppsummering

Nedenfor følger oversikt over nøkkeltall i Spesialenhetens statistikk.

<i>Tema</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>	<i>2005^{*)}</i>
<i>Saksbehandlingstid fra mottatt sak til påtaleavgjort</i>	<i>202 dager</i>	<i>296 dager</i>	<i>143 dager</i>
<i>Mottatte saker</i>	<i>787 saker</i>	<i>703 saker</i>	<i>807 saker</i>
<i>Mottatte anmeldelser</i>	<i>978 anmeldelser</i>	<i>904 anmeldelser</i>	<i>'</i>
<i>Påtaleavgjorte saker</i>	<i>846 saker</i>	<i>621 saker</i>	<i>205 saker</i>
<i>Positive påtaleavgjørelser (siktelse, tiltale, forelegg)</i>	<i>84 anmeldelser</i>	<i>101 anmeldelser</i>	<i>9 anmeldelser</i>
<i>Klager til Riksadvokaten</i>	<i>136 saker</i>	<i>104 saker</i>	<i>27 saker</i>
<i>Antall avhør</i>	<i>1382 avhør</i>	<i>1147 avhør</i>	<i>297 avhør</i>

^{*)} Årsaken til at Spesialenheten flere steder i statistikken opererer med både antall saker og antall anmeldelser (en sak kan inneholde flere anmeldelser) er for å best mulig kunne sammenligne årets statistikk med statistikk for 2005, hvor det kun ble ført statistikk over antall saker.

